

ساله را که قلب او بر خلاف طبیعت در طرف راست سینه خلق شده در هفته گذشته به کمیسیون صحتی و آبله کوبی حاضر نموده، آقای دکتر مرابل و آقای یاور دکتر سید امان‌الله خان و سایر اعضای کمیسیون پس از ملاحظه و امتحانات دقیقه تصدیق نموده‌اند که خلقتاً قلب جوان مذکور در طرف راست قرار گرفته و عارضه مزاجی او منحصر باندک برآمدگی گره در چشم و نقصان موی محاسن بوده است. و این اولین مرثیه می‌باشد که از اصفهان بتوجهات آقای حافظ‌الصحه چنین امر غیرطبیعی کشف گردیده است.»

اصفهان — امیر قلی امین

صنایع ظریفه

قبر فردوسی

زهی مایه خوشبختی است که کم‌کم حسیات ملیت در قلوب افراد ایرانی در بیدار شدن است و گوئی نژاد ایرانی پس از هزار سال خوابیدن حالا چشمهای خود را باز میکند و بخود می‌آید و باطرافش نگاه کرده خود را میشناسد و می‌فهمد کی و کجا بوده و حالا چه شده و بکجا رسیده است.

ما بارها در صفحات مجله لزوم بیدار کردن حس ملیت و هدف قرار دادن آن را در تمام شئون سیاسی و اجتماعی و اقتصادی شرح داده‌ایم و در شماره گذشته نیز چنین نوشته بودیم: «ملتیکه شخصیت خود را نشناسد و ملیت خود را محترم و مقدس شمارد روح او مرده است — برای ایرانی بالاتر از ایرانیت چیز مقدس‌تری نیست — تا روح افراد ایرانی با حس ملیت و عشق

ایرانیت پرورده نشود، ایران استقلال حقیقی نخواهد یافت. یکی از علایم بیداری حس ملیت در ایران، تأسیس یک «انجمن آثار ملی» است در طهران که بتازگی استمدادی برای بنای مقبره زنده کننده روح و زبان فارسی فردوسی طوسی انموده و سواد آن در جراید طهران طبع شده است.

هیئت مؤسسه این انجمن از اشخاص مبرز ذیل مرکب میباشد:

۱ — آقای مستوفی‌الممالک ۲ — آقای فروغی ذکاء‌الملک
 ۳ — آقای میرزا حسین خان پیرنیا (مشیرالدوله) ۴ — آقای آقا سید حسن تقی زاده ۵ — آقای شاهزاده فیروز میرزا ۶ — آقای میرزا عبدالحسین خان تیمور ناش ۷ — آقا میرزا ابراهیم خان حکیمی ۸ — آقای ارباب کیخسرو شاهرخ ۹ — آقای نظام‌الدین حکمت ۱۰ — آقای میرزا حسینخان علائی.

این انجمن بیاتمامه بعنوان استمداد در جراید طهران نشر داده و حمیت‌مندان و ملیت‌پروران و دوستداران فردوسی را دعوت بدادن اعانه کرده است تا مقبره‌ای شایسته مقام فردوسی بنا شود. مدت این اعانه تا آخر بهمن ماه قرار داده شده و آنوقت صورت اسامی اعانه دهندگان در جراید اعلان خواهد شد.

بعقیده ما این استمداد برای تشویق مردم و نیل باین مقصود کافی نیست و در نظر ما خوب است هیئت مؤسسه مواد ذیل را نیز منظور و معمول دارد:

۱ — اکتفا بااعلان در جراید طهران نکرده باید در تمام مطبوعات با تعبیرات مهیج مردم را تشویق کرد و در هر ولایت شعبه انجمن آثار ملی در زیر حمایت رؤسای معارف تأسیس و ناطقین و واعظان را بترغیب مردم واداشت و نیز رساله‌ای مهیج بقلم ادبا و شعرای معروف نشر و مجاناً توزیع نمود.

۲- باید اعلان کرد که از میان اعانه دهندگان، اسامی کسانی که يك هزار تومان یا بیشتر اعانه داده باشند در جاهای مخصوص عمارت مقبره روی سنگ و یا آهن حك خواهد شد. این نکته را جناب آقای طاهرزاده بهزاد نگارنده نقش مقبره که زیب مجله شده پیش بینی کرده و مخصوصاً در میان دیوارهای طرفین پله‌های بزرگ جائی برای ثبت این اسامی معین نموده‌اند.

۳- باید اعلان کرد که پس از جمع وجوه کتابی راجع به شرح حال فردوسی تألیف و نشر شده، اسامی اعانه دهندگان نیز در آن ثبت خواهد شد تا ابدالدهر یادگار بماند.

۴- باید اعلان کرد که اگر وجوهی از مصارف بنای مقبره زیادی ماند برای حفظ و حراست سایر ابنیه و آثار عتیقه تاریخی که روز بروز بدست مردمان بی‌حس و یا از برف و باران در خراب شدن است، صرف خواهد شد و نخستین اقدام درینباب اینست که در اطراف بعضی از آنها دیواری کشیده و پاسبانی گذاشته شود تا پیش ازین در معرض تلف نباشند.

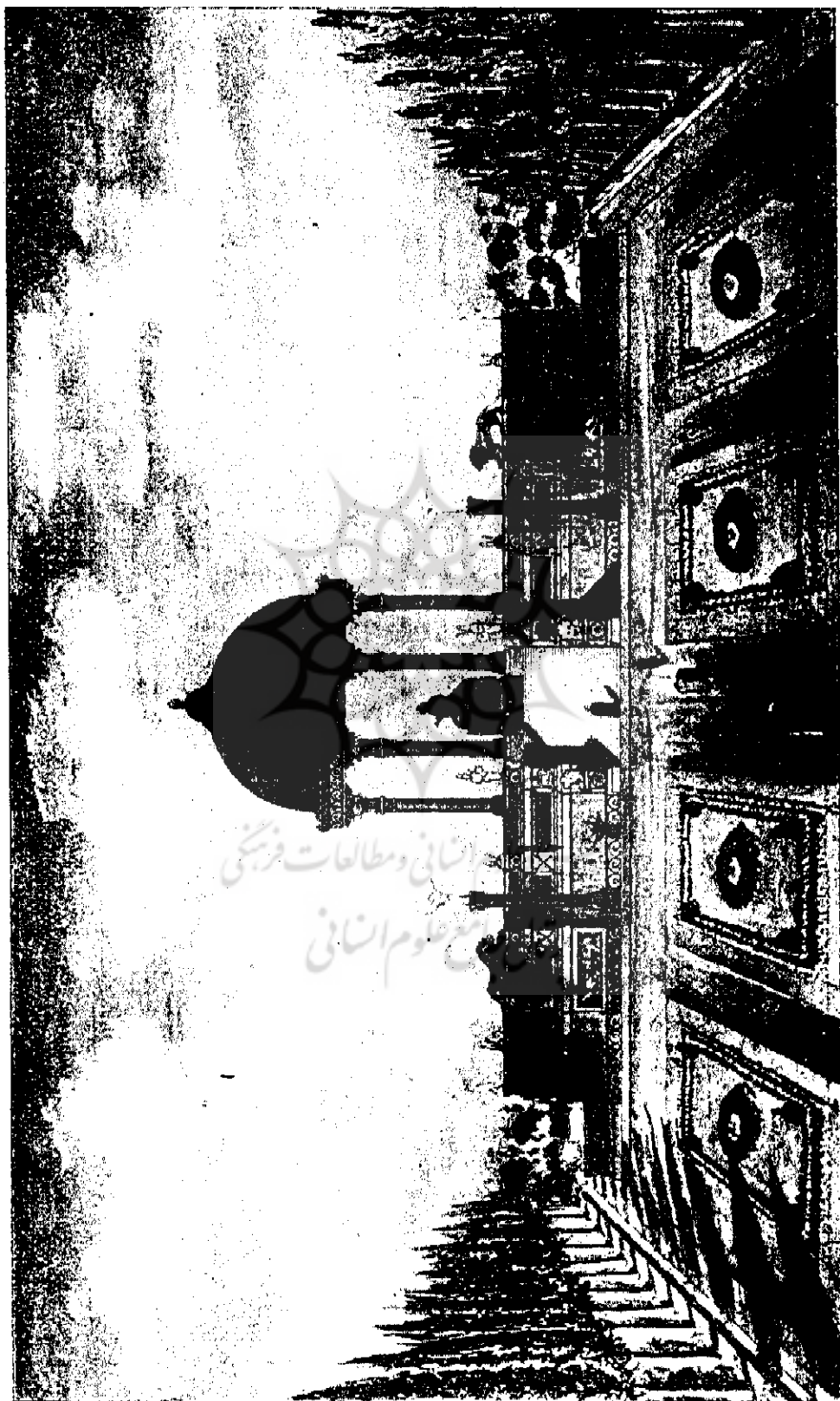
اما در باب بنای مقبره درینجا نقش پیشنهادی ذیل را درج و نظر صنعت شناسان و ملیت پروران حقیقی را جلب میکنیم:

این نقش با عظمت، اثر كلك آقای میرزا کریمخان طاهرزاده بهزاد، معمار ایرانی است که در سالهای پیش موفق بتکمیل تحصیلات و تدقیقات راجع بفنون معماری و ابنیه سازی در برلین شده و حالا مدتی است به تبعات مخصوص در شعبات دیگر این فنون و بعملیات آن مشغول میباشند. این قبیل اشخاص مبتکر در میان ملل زنده، اهمیت زیادی دارند و از آنان با يك صمیمیت و محبت، قدردانی میشود. اما زندگی این معمار با همت، چون یک نفر ایرانی است، در میان يك ملت بیدار و ملیت پرست مانند

ملت آلمان بسیار سخت است و ازین رو يك چنین آدمی، که هنوز ملت‌اش بآن درجه از ترقی و کمال روحی نرسیده تا از صنعت گران‌ش قدردانی کند، باید در بیرون از وطن خود بی اندازه بکوشد تا بتواند در مبارزه حیات و رقابت با مشکلات مادی و معنوی مقاومت نماید؛ ولی با اینکه تاکنون بهیچگونه تشویقاتی از طرف ملت و دولت ایران نایل نشده باز بر حسب ملیت و عشق خاموش نشدنی به صنایع ظریفه ایران، اغلب اوقات گرانبهای خود را صرف خدمت آثار ملی و معارف مملکت خود نموده و می نماید چنانکه تألیف و نشر کتاب نفیس «سر آمدان هنر» که نمونه‌ای از آثار با عظمت نژاد ایرانی و نشانه از حس ملیت و سوزهای درونی مؤلف محترم است، خود به تنهایی کافی است. اینک از مدتی بدین طرف اوقات خود را صرف ساختن نقشه يك مقبره برای فردوسی کرده و چندی پیش آنرا برای درج در ایران‌شهر فرستاده بودند که تاکنون فرصت نشر آن دست نداده بود.

درین نقش از یکطرف عظمت مقام بلند فردوسی و از طرف دیگر علو روح ملت ایران نمایان است و تماشا کننده حس میکند که روح او در عالم بالاتری سیر میکند و عظمت تاریخی ایران در جلو چشم او مجسم میگردد.

این نقش، باغ دلگشائرا نشان میدهد که در وسط آن محوطه مدوریکه با چند پله بالای آن می‌آیند واقع و در میان آنهم کئبدی با چهار ستون که قبر فردوسی را در آغوش خود گرفته برپا شده است. در روی قبر نیز مجسمه آن شاعر بی نظیر در حالتیکه شاه نامه را در دست دارد دیده میشود! در دو طرف پله آخری که بمحوطه میرسد مجسمه دو سلحشور بطرز قدیم و همچنین در گوشه های محوطه نیز دو سلحشور دیگر با لباسها و زره‌ها و آلات رزم

طرح بنای يك قبر (فردوس) برای زنده کننده نام ایرانی فردوسی طوسی — اثر كلارك آقای میوزا کریم خان ظاهر زاده بهزاد، معمار ایرانی در برلین

دیده میشود. سپس دو ستون که از زمین باغ بلند شده و بالای هر یک از آنها فرشته‌ای ایستاده نمایان است و بعد در روی دیوار محوطه از هر طرف یک شیر که یکی نشسته و دیگری ایستاده است بنظر میرسد. در دیوارهای طرفین پله از طرف یائین دو مربع مستطیلی دیده میشود که در وسط آنها میدان جنگ و یا شکارگاه نقش شده است و بالای اینها هم مستطیلهای دیگر متعددی هست که اسامی اعانه‌دهندگان در آنجا حک خواهد شد.

اگر در این نقش تغییراتی لازمست خوبست پیشنهاد شود تا آقای بهزاد آنرا اصلاح کند و یا نقشه موافقتی بکشد.

گرچه این نقشرا با رنگهای اصلی آن نتوانستیم چاپ کنیم و جهت کوچک شدن این نمونه بسیاری از جزئیات و ریزه‌کاریها و زیباییهای آن درینجا دیده نمیشود ولی با وجود این، این نقش که جامع مزایای اسلوب معماری قبل و بعد از اسلام ایرانست نمثالی از روح جاویدان نژاد ایران را پیش انظار تماشاگران میگذارد. این یادگاری است که رابطه تام با تجلیات روح ایرانی دارد و این بنائی است که نام ایرانی را بلند و روح شاعر ملیت پرور ایران را شاد و خورسند خواهد ساخت.

ما امیدواریم که در سایه تشویق و تحریک این نقش و این وسایل که ذکر شد و با ترغیب و تهییج صحایف مطبوعات ایران، افراد غیور و باحمیت ایرانی درین مسابقه همت و فتوت، بهم پیشدستی بجویند و مخصوصاً برادران پارسی ما مقیم هندوستان که علاقه مخصوصی به فردوسی دارند و درین گونه امور ملی همواره پیشوا بوده‌اند، درین موقع نیز با اعانه‌های کافی محبت قلبی خود را بخاک نیاکان خود ثابت کنند تا همین بنای زیبا و با عظمت در بالای قبر فردوسی برافراخته شود. ح. ک. ایران‌شهر